

організації за 12 років її існування. Проведення художніх виставок, різноманітних китайсько-угорських творчих і культурно-розважальних (на кшталт чемпіонату Пекіна зі збирання кубіку Рубіка), але нерідко водночас і просвітницьких акцій, перегляди фільмів, зокрема музичних, за участю угорських митців є ще одною популяризаторською сферою діяльності цієї культурно-просвітницької установи в Пекіні, яка активно впроваджує в повсякденний культурний побут мешканців китайської столиці кращі музичні й культурні традиції, що йдуть від Ф. Ліста, і є важливою складовою культурного діалогу «Захід — Схід» і «Схід — Захід».

Лінь Даньлі

СУЧАСНІ ЯПОНСЬКІ ШОПЕНІСТИ

Lin Danli

MODERN JAPANESE CHOPINISTS

У період від останніх десятиліть ХХ ст. і до сьогодення піаністи країн Східної Азії, насамперед Китаю та Японії, дедалі масовіше завойовують передові позиції в усьому світі. Одним із найулюбленіших композиторів у них, як і в багатомільйонній слухачької аудиторії їхніх співвітчизників, чий твори постійно звучать на найпрестижніших концертних сценах цих країн, є Ф. Шопен.

Завдяки навчанню в багатьох музичних закладах вищої освіти України численних студентів та аспірантів із Піднебесної, діяльність багатьох китайських виконавців фортепіанних творів цього польського генія неодноразово висвітлювалася й аналізувалася в їхніх наукових дослідженнях — від тез конференцій до дисертаційних робіт. Натомість яскрава творчість численних японських шопеністів в Україні досі не ставала об'єктом спеціального вивчення. Проте співвідношення кількості японських лауреатів та/або володарів спеціальних нагород одного з найпрестижніших міжнародних піаністичних конкурсів — варшавського імені Шопена (16 осіб на 124,5 мільйони загального населення країни) і кількості відзначених на цьому ж творчому змаганні представників усіх інших країн Східного та Південно-Східного регіону Азії (14 на приблизно 2 мільярди), переконливо свідчать про глибоке зацікавленні японцями творчістю Шопена й високий рівень професійної підготовки японських піаністів. Заради об'єктивності слід констатувати, що жоден з 16 японських піаністів не перемагав на конкурсі Шопена у Варшаві і лише двоє з них — Міцуко Утіда (1970) і Кьюхей Соріта (2021) підіймалися на другу лауреатську сходинку, водночас як володарями найвищих нагород конкурсу двічі ставали китайці: Лі Юнді (2000) та Брюс Сяю Лю (2021), і по одному разу в'єтнамець Данг Тхай Шон (1980) і Чо Сон Чжін (2015) з Південної Кореї. Традиційно велику кількість учасників цього конкурсу від Японії, починаючи з 1950-х рр., відзначає в статті «Конкурс Шопена і японці» (2021) японська вчена-музикознавиця Нацуко Джінбо з Кіото, наголошуючи, що іноді саме японська делегація піаністів на цьому змаганні була найбільшою або поступалася за чисельністю лише делегації із США.

Проте кількість яскравих японських піаністів, котрі включають до свого репертуару шопенівську музику, набагато перевищує число лауреатів та призерів цього престижного музичного змагання. Саме Японія започаткувала систематичне проведення Міжнародного азійського конкурсу імені Шопена, саме в Японії активно функціонують два відділи товариства, що має ім'я цього польського

композитора й входить до міжнародної асоціації шопенівських товариств, а крім них — окреме музичне товариство імені І. Я. Падеревського, одного з найяскравіших інтерпретаторів фортепіанних творів Шопена, яке також пропагує в країні його музику.

До професорсько-викладацького складу майже кожного музичного закладу вищої освіти Японії входять декілька визнаних у країні та за її межами педагогів-піаністів, серед творчих пріоритетів яких є музика Шопена. Стишло охарактеризуємо діяльність деяких із них.

У Музичному коледжі Кунітачі — одному із старіших в Японії та найпрестижніших японських музичних закладів вищої освіти, який у 2026 р. буде відзначати своє століття, клас фортепіано, серед інших, веде професорка Канеко Мегумі. Серед її творчих досягнень III місце та премія Шопена на Міжнародному конкурсі піаністів імені Р. Казадезюса (нині — Міжнародний конкурс піаністів у Клівленді). Пріоритетом професорки класу фортепіано цього закладу Юко Хісамото також є творчість Шопена, зокрема вона записала низку шопенівських опусів на фортепіано Pleyel шопенівських часів, здійснила гастрольний тур країною із виконанням шопенівської програми на цьому інструменті. До відзнак ще одної професорки цього ж закладу Мічі Кайо належить спеціальна нагорода міністра культури й мистецтв Польщі на XI Міжнародному конкурсі піаністів імені Шопена у Варшаві (1985). За пропаганду творчості Шопена вона також була нагороджена Японським товариством імені Шопена. З 2015 р. піаністка очолює цю організацію. Окрім виконання в концертах шопенівських творів, вона є авторкою низки наукових та методичних публікацій про особливості виконання музики Шопена, зокрема присвячених проблемі педалізації в його творах, вивчення специфіки його пізніх опусів (порівняння Сонати № 3 для фортепіано і Сонати для віолончелі та фортепіано).

Музику Шопена постійно пропагує й доцентка Elisabeth University of Music в Хіросімі (1947) Міса Шитака, дійсна членкиня Японського Шопенівського товариства, володарка золотої нагороди національного конкурсу для підлітків VII Міжнародного конкурсу піаністів імені Шопена в Азії в старшій віковій групі. У цьому ж університеті на посаді запрошеного професора працює Юкію Йокояма — наймолодший японець з тих, хто отримував премію на Міжнародному конкурсі Шопена у Варшаві. Яскравим досягненням цього музиканта, котре потрапило до Книги рекордів Гіннеса, стало виконання ним напам'ять усіх відомих творів польського композитора.

Професор фортепіано Кіотського міського університету мистецтв Уено Макото, дипломант Міжнародного конкурсу піаністів імені Шопена у Варшаві (1990), у 2013 р. випустив альбом сонат Шопена №№ 2; 3, зіграних на фортепіано Pleyel (1846) та Erard (Octavia) (1852). До репертуару цього музиканта також входять всі 27 етюдів Шопена. Чимало творів Шопена (Соната № 2, вальси, скерцо) також включає до своїх програм доцент цього ж університету Хібікі Тамура, який активно концертує не лише на батьківщині, а й в багатьох країнах Європи (зокрема, у Польщі), у Бразилії, Єгипті, в Китаї, В'єтнамі, Тайвані.

24 етюди Шопена входять до концертних програм професора Musashino Academia Musicae, що розташована в Токіо, Нобуюкі Нагаока, а його колега, професорка цього ж закладу Ецуко Оказакі, один із 16 своїх CD дисків присвятила саме музиці Шопена, у якому фортепіанні версії його популярних творів органічно переплелися з аранжуваннями для ансамблів зі скрипкою та віолончеллю.

Яскравим шопеністом є доцент музичного факультету в Університеті мистецтв префектури Аїті Тошіюкі Такеучі, найперший сольний концерт якого був спонсорований Японським товариством Шопена й відзначений другим місцем 23-го Шопенівського конкурсу в Азії. Чимало творів польського митця презентує у програмах і викладач цього ж закладу Такахіра Акіба.

Наведені імена японських шопеністів є лише невеликим відсотком з потужної когорти численних яскравих викладачів вищих музичних закладів освіти в цій країні, які прищеплюють любов до музики польського поета фортепіано своїм численним учням.

А. Акованцева

ФОРТЕПІАННІ ОПУСИ Л. БЕТХОВЕНА В РЕПЕРТУАРІ ВИДАТНИХ ПІАНІСТІВ XX СТОЛІТТЯ

А. Akovantseva

BEETHOVEN'S PIANO WORKS IN THE REPERTOIRE OF OUTSTANDING PIANISTS OF THE XX CENTURY

Фортепіанна музика Л. Бетховена отримала значне визнання в піаністичному середовищі та неодноразово ставала окрасою репертуару видатних музикантів минулого та сучасності. Можливо така актуальність опусів німецького майстра обумовлена їх образно-змістовним наповненням. Адже енергійний, вольовий, сповнений піднесеності та навіть драматизму характер бетховенівської музики виявляється в певному сенсі співзвучний доволі стрімкому, неспокійному ритму життя. Також можемо припустити, що як виконавців, так і слухачів зачаровує уміння композитора передавати багатогранність людських емоцій, котрі знаходить відгук у серцях представників різних поколінь.

З-поміж відомих піаністів XX ст., які найбільш активно зверталися у своїй виконавській діяльності до музики Л. Бетховена, варто відзначити Вільгельма Кемпфа, Альфреда Бренделя та Клаудіо Аррау. У цьому контексті доволі цікавим постає питання щодо того, які фортепіанні твори Л. Бетховена найчастіше обиралися означеними музикантами для виконавського осмислення? Щоб знайти відповідь на нього, доцільним є надати стислі творчі портрети виконавців та проаналізувати їх репертуар.

Видатний німецький піаніст XX ст. Вільгельм Кемпф відомий дивовижно тривалою сольною виконавською кар'єрою. Після дебюту в Берлінській академії співу в 1917 р., музикант неодноразово гастролював різними країнами Європи а також відвідав США, Південну Америку та Японію. Останній сольний концерт піаніста відбувся в 1981 р. в Парижі. Окрім виконавської діяльності музикант певний час викладав у Штутгартській музичній академії та він літні класи у Мармоському палаці в Потсдамі. В. Кемпф надавав перевагу виконанню творів композиторів епох Класицизму та Романтизму, зокрема В. Моцарта Р. Шумана, Й. Брамса, Ф. Ліста, Ф. Шопена. Проте найбільш яскраво в його творчому доробку представлені опуси Ф. Шуберта та Л. Бетховена.

В. Кемпф записав майже всі фортепіанні твори Л. Бетховена: 32 сонати для фортепіано, фортепіанні концерти № 1–5 (записані кілька разів, зокрема з Берлінським філармонічним оркестром), Діабеллі-варіації Op. 120, Багателі Op. 126 та ін. мініатюри. Також він записав Фантазію для фортепіано, хору та оркестру,